

Wat een wonderlijk verhaal, die gedaanteverandering van Jezus. Als je er wat rationeel naar kijkt, roept het allerlei vragen op: hoe weten de leerlingen van Jezus eigenlijk dat die twee mannen die daar zomaar uit het niets verschijnen Mozes en Elia zijn? Waar denkt Petrus boven op een berg materiaal voor drie tenten vandaan te halen? En hoezo: een stem uit een wolk?

Maar dat zijn allemaal vragen op rationeel niveau. Daarmee sla je bij een verhaal als dit de plank volledig mis. Want wat Mattheüs hier beschrijft speelt zich op een ander niveau af.

Je zou het zielsniveau kunnen noemen.

Ik denk even terug aan een avond met onze Zengroep, die al jarenlang bij elkaar komt. Naast samen mediteren, lezen we in deze maanden steeds een gedicht van een oude Japanse Zenmeester: Ryokan. En daar wisselen we dan wat van gedachten over.

Voor afgelopen dinsdag hield ik mijn hart wat vast, want het was een vrijwel onbegrijpelijk gedicht, dat wemelde van de vreemde beelden. Dat belette ons echter niet om er een prachtig gesprek over te hebben. Op zielsniveau, zal ik maar zeggen. Dat lukte, omdat we gaandeweg de ervaring die de dichter onder woorden wilde brengen gingen aanvoelen. En onszelf gelukkig niet verloren in allerlei rationele vragen.

Het verhaal van de gedaanteverandering, de transfiguratie van Christus, zoals het wel genoemd wordt, is in feite ook zo'n soort tekst. En het zou mooi zijn om er op een soortgelijke manier met elkaar over in gesprek te gaan. Ik laat er hier op een wat associatieve manier mijn gedachten over gaan en die deel ik met jullie.

De eerste associatie kreeg ik bij dat beeld van de wolk. Een beroemde mystieke tekst uit de Middeleeuwen komt uit de ganzenveer van een anoniem gebleven Engelse auteur uit de 14^e eeuw: "The cloud of unknowing" heet zijn boek: De wolk van het niet-weten.

Een van zijn inspiratiebronnen was het werk van Pseudo-Dionysius de Areopagiet. We bevinden ons dan midden in wat wel genoemd wordt "de negatieve theologie". Een stroming die er van uitgaat dat je over "God" uiteindelijk niets zinnigs kunt zeggen, omdat alle woorden en alle beelden er per definitie naast zitten. Je kunt eigenlijk alleen maar zeggen wat God allemaal niét is.

En daar worden dan vervolgens weer boekenkasten over volgeschreven!

Onder andere door de hedendaagse theologe Catherine Keller. Haar laatste boek heet: The cloud of the impossible." : De wolk van het onmogelijke. Bij haar is de wolk waaruit het onmogelijk geachte voort kan komen een beeld voor God, heel kort door de bocht gezegd. Een bron waaruit nieuwe toekomst mogelijk wordt.

Tot slot van deze klein les in de theologie citeer ik een zinnetje uit "De wolk van het niet-weten":

"...alleen de liefde kan God bereiken, de kénis kan dat niet."

Wat hier op de berg gebeurt, heeft alles met Liefde te maken. Niet met kennis.

Er komt een stem uit de wolk. En die stem geeft, in mijn beleving, antwoord op een vraag die Jezus zes dagen hiervoor aan zijn leerlingen heeft gesteld: "Wie zeggen de mensen dat ik ben? ... En wie zeggen jullie dat ik ben?" (Mt.16: 13-15).

En daarna vertelde hij hen over zijn naderende dood. En dat wie hem wil volgen, zijn kruis op zich moet nemen: "Wie zijn leven wil behouden, moet het verliezen", had hij toen gezegd. Mysterieuze woorden zij dat. Laat ze de komende dagen maar eens in je omgaan. Ze gaan over de kern van het evangelie. Ze kunnen je helpen om zicht te krijgen op de vraag wie jij eigenlijk bent.

Dat gesprek met zijn leerlingen besloot hij als volgt: “Wanneer de Mensenzoon komt, in gezelschap van zijn engelen, *en bekleed met de stralende luister van zijn Vader*, dan zal hij iedereen naar zijn daden belonen. Sommige van jullie die hier aanwezig zijn, zullen niet sterven voordat ze de Mensenzoon en zijn koninklijke heerschappij hebben zien komen. (16: 27-28)

Het lijkt er sterk op dat dit zes dagen later al het geval is met Petrus, Jakobus en Johannes.

Wát ervaren die drie daar nu, boven op de berg?

“Het is niet in woorden te vangen, wat ik duidelijk wil maken over wie Jezus is, ook niet in beelden, maar ik moet toch wat”, heeft Mattheüs wellicht gedacht. En het sterkste beeld, het meest sprekende symbool dat hij kent is: Licht

Licht van de Vader, Licht van den beginne.....Licht dat de duisternis overwint.

Licht van Pasen! Wie Jezus is, kun je pas gaan zien in het Licht van Pasen.

Vandaar dat Mattheüs Jezus laat zeggen dat zijn leerlingen moeten zwijgen over wat ze hier ervaren. Pas als het Pasen is geweest mogen ze er over spreken. Omdat ze het dan pas in het juiste licht kunnen zien, hopelijk.

Het Licht is symbool voor Gods aanwezigheid, Gods liefde. Het vormt de kern, het hart van de Mensenzoon. Een wat plechtig woord voor “mens”. De kern van mensen in het algemeen en déze mens in het bijzonder. Hij was zeldzaam transparant, zodat het op een unieke wijze door hem heen naar buiten kon stralen.

Dat licht zit ook in ons. Meestal is het versluierd aanwezig. Maar het is er altijd! En “soms...breekt Uw licht in mensen door, onstuitbaar, zoals een kind geboren wordt”, aldus Oosterhuis in een van zijn mooiste liedteksten.

Mattheüs wil ons vervolgens laten zien dat in deze man uit Nazareth alles tot ontplooiing komt waar het in de Thora en de profeten om draait. Daarom laat hij Jezus in gesprek gaan met Mozes en Elia.

En waar het in Thora en de profeten in wezen om draait, dat is opnieuw de liefde.

De liefde van de Allerhoogste, die gestalte wil krijgen in zijn kinderen. Dat kun je, nogmaals, in Jezus in zeldzaam zuivere vorm zien gebeuren. Vandaar die stem uit de wolk: Dit is mijn geliefde zoon. In hem vind ik vreugde!”

Het gaat dan niet om een zoetsappige, softe vorm van liefde. Integendeel. Het krijgt gestalte in de mens die zichzelf geeft aan anderen. Het krijgt gestalte in mededogen. In hartstocht voor gerechtigheid. In de mens die zichzelf durft te verliezen aan anderen.

Dat allemaal wil Mattheüs ons laten zien. En daarvoor gebruikt hij dan die beelden van wolk en Mozes en Elia. Het beeld van het Licht van God dat door Jezus heen naar buiten schijnt.

Ingewikkeld allemaal, hoor. Het is misschien wel de 35^e x dat ik er iets over moet zeggen, maar het ontglipt me altijd opnieuw. Ik kan het niet bevredigend onder woorden brengen. Maar misschien hoeft dat ook niet. Is het voldoende om wat om dit mysterieuze gebeuren heen te cirkelen.

Het ligt wat voor de hand om onszelf te herkennen in die drie leerlingen. Net als zij staan wij er bij en kijken ernaar, zij het indirect. En kunnen we maar amper bevatten wat hier allemaal gebeurt. Wat het betekent. Maar je kunt óók iets van jouzelf herkennen in die stralende gestalte van Jezus.

Als hij het over zichzelf heeft, noemt hij zichzelf immers altijd “de mensenzoon”. Hij is een mens als wij. Weliswaar is hij een van de allergrootste gestalten uit de geschiedenis. En alle woorden en beelden schieten tekort als we hem willen beschrijven.

Maar toch: een mens als wij.

Als je dus zicht krijgt op wie *hij* is, krijg je ook zicht op wie *jij* bent. Want in wezen zijn we aan hem gelijk. Ook wij zijn “kinderen van de Allerhoogste”. Dat Licht van God schijnt ook in ons. Maar zoals gezegd: het is vaak versluierd. Jammer is dat. Zonde, beter gezegd. Zonde in de betekenis van: dat je dan je bestemming, je roeping misloopt.

Het is versluierd, omdat we onszelf niet durven te verliezen, vermoed ik.

Ook dat is zonde. Zouden we dat kunnen leren: onszelf verliezen? Ons licht laten stralen?

In een artikel dat ik een tijdje geleden las, ging het over “The practice of transfiguration.” De praktijk van de gedaanteverandering. JÓuw eigen gedaanteverandering, wel te verstaan.

Wat je zou kunnen doen om jÓuw licht wat meer, wat uitbundiger te laten schijnen in deze wereld.

Wat onder de korenmaat vandaan te halen, zal ik maar zeggen.

Die praktijk, die oefening kan op allerlei manieren vorm krijgen. Bijvoorbeeld door dagelijks tijd vrij te maken voor het aandachtig lezen van een gedeelte uit bijbel. Werkelijk aandachtig lezen.

Tijd vrij maken voor gebed. En dan liefst zonder dat je al te veel woorden gebruikt. Want dan kan God er maar nauwelijks tussen komen. Dat lukt beter in de stilte.

Tijd vrij maken voor een vorm van inkeer, meditatie. Een half uur per dag, bijvoorbeeld. Tijd vrij maken voor een retraite in een klooster. Of in een klooster gaan wonen, zelfs!

Je afvragen met wie jij “in gesprek” bent. Zoals Jezus met Mozes en Elia.

Wie inspireert mij eigenlijk? Stemmen die mij aan het denken zetten, die me inspireren om mijn leven anders in te richten.

De stem van Prediker, van meester Eckhart. Dichter bij huis: Ton Lathouwers, Tom Hannes, Tenkei Coppens roshi. Mystici en mensen uit de wereld van Zen.

In de kerk van vandaag de dag klinken die stemmen eerlijk gezegd niet of nauwelijks.

Dat zal aan mij liggen. Maar dat is niet zo interessant.

Interessanter is de vraag welke stemmen met jÓu in gesprek zijn.

Mensen die bij jou een licht laten opgaan. Die je soms zelfs laten stralen.

Jouw leven richting geven. Misschien wil je daar eens over nadenken.

Over hoe jouw eigen transfiguratie er uit ziet. Of zou kunnen zien.

Amen